

Број: Ж-СА-05-737/15

Број препоруке: П- 91/16

Датум: 11.05.2016.године

Влада ФБиХ

Ул. Алипашина 41

71 000 Сарајево

На знање:

Федерално министарство бораца и инвалида

одбрамбено ослободилачког рата

Ул. Алипашина 41

71 000 Сарајево

Служба за бранитеље из домовинског рата,

друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки

ул. Зринскофранкопанска 71

Љубушки

Федерално министарство финансија

Ул. Мехмеда Спахе 5

71 000 Сарајево

ПРЕПОРУКА
у вези са жалбом Чилић Јерка

I – УВОД

Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине запримили су жалбу Чилић Јерка, адвоката из Љубушког, у име групе ратних војних инвалида, који су тај статус стекли на основу рјешења Службе за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки и којима су призната права прописана Законом о правима бораца и чланова њихових породица Федерације Босне и Херцеговине¹. Жалба је регистрована под бројем: **Ж-СА-05-737/15**.

¹ „Службене новине ФБиХ“, бр.: 33/04, 72/07 и 9/10

II – ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ И ПОСТУПАК ПРЕД ИНСТИТУЦИЈОМ ОМБУДСМЕНА

Жалитељ је Институцији омбудсмена доставио Закључке које је донијела Служба за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки, а којим је је утврђено да ће се призната права на личну инвалиднину и адвокатски трошкови настали у поступку извршења рјешења које је донијела наведена Служба исплатити из буџета Федерације БиХ. У жалби се истиче и да је првостепени орган у поступку обрачунао потраживања и упутио Федералном министарству финансија на исплату све донесене закључке, али да до дана обраћања Омбудсменима за људска права Босне И Херцеговине исти нису извршени.

Надаље, истакнуто је и да је Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено ослободилачког рата доставило информацију број: 05-41-1140/11 од 03.07.2013. године у којем је наведено да је запримило предметне закључке, те да је Влада ФБиХ информисана о недостатку финансијских средстава за ретроактивне исплате личних/породичних инвалиднина. Надаље, у истом акту је и наведено да су средства у буџету Федерације БиХ обезбијеђена само за редовне исплате, те је поменуто министарство упутило захтјев Влади ФБиХ да се обезбиједе средства за исплату потраживања.

Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су у поступку истраживања прибавили изјашњења Владе Федерације Босне и Херцеговине број: 06-10-323/2015 од 09.11.2015. године и Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата број: 05-41-5309/15 од 16.11.2015. године.

Из наведеног акта Владе Федерације Босне и Херцеговине видљиво је да је иста прослиједила акт Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине Федералном министарству финансија и Федералном министарству за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата, те их позвала да доставе Омбудсменима за људска права Босне и Херцеговине изјашњења поводом жалбених навода.

Федерално министарство финансије није доставило изјашњење, док је акту Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата наведено:

„...Судска процедура по овим предметима трајале је у периоду од 2007. године до 2015. године. У току тог периода настала су одређена ретроактивна потраживања. Министарство располаже буџетом одобреним средствима за редовне исплате.“

III – МИШЉЕЊЕ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА

Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине прописано је да Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине могу реаговати у случају када основано сумњају да начин на који су примијењени закон и међународни документи о заштити људских права и основних слобода, води неправичним резултатима.

Чињенично стање које произлази из жалбених навода и достављене документације Омбудсмени Босне и Херцеговине сумирају на сљедећи начин:

Жалитељ је Служби за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки поднио захтјеве за извршење рјешења, која је та Служба донијела по службеној дужности, а којима је утврђено право жалитеља на личну инвалиднину. Служба за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки је у предметном поступку, по службеној дужности, током 2011. године донијела закључке којима је наведено да ће се трошкови поступка, који су настали у поступцима за остваривање права на особну инвалиднину, исплатити из буџета Федерације Босне и Херцеговине, у року од 15 дана од дана достављања тих закључака. Жалитељ је Опћинском суду у Љубушком поднио приједлог за дозволу извршења тих закључака, који је донио рјешења којима се прогласио апсолутно ненадлежним у предметним извршним стварима, укинуо све проведене радње у поступцима и одбацио приједлоге жалитеља за извршење. Опћински суд у Љубушком је заузео став да у складу са чланом 39. Закона о правима бораца и чланова њихових породица, рјешења о правима на накнаде признате у складу са наведеним Законом, проводи првостепени орган.

Кантонални суд у Широком Бријегу је, одлучујући о жалбама жалитеља, донио рјешења којима у цјелости потврђује рјешења Опћинског суда у Љубушком. Кантонални суд у Широком Бријегу је заузео став да када су странци у поступку остваривања права на накнаде, за које је извршење надлежан првостепени орган, одмјерени и трошкови поступка, онда је због њихове акцесорности, првостепени орган надлежан извршавати их, а не редовни суд. У супротном, дошло би до дуализма и то на начин да би извршење, у погледу главне ствари, проводио управни орган, а у погледу трошкова поступка, суд.

Незадовољан одлуком Кантоналног суда у Широком Бријегу, жалитељ је поднио Апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине, наводећи да је оспореним рјешењима Кантоналног суда Широком Бријегу повријеђено право жалитеља на правично суђење из члана ИИ/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, право на имовину из члана ИИ/3.к Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију о заштити људских права и темељних слобода, као и права на ефикасан правни лијек из члана 13. Европске конвенције о заштити људских права и темељних слобода.

Уставни суд Босне и Херцеговине је дана 20.12.2012. године у предмету АП 2115/12 донио Одлуку о допустивости и меритуму којом се одбијају као неосноване апелације жалитеља. Уставни суд Босне и Херцеговине је констатовао да није надлежан супституирати редовне судове у процјени чињеница и доказ, него испитати да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права, те да ли је примјена закона била произвољна или дискриминирајућа. Осим наведеног, Уставни суд Босне и Херцеговине је заузео став да из образложења Кантоналног суда у Широком Бријегу произлази да у предметним случајевима није дошло до погрешне примјене процесног права на штету жалитеља, те да су редовни судови јасно образложили своје одлуке. Закључак Уставног суда Босне и Херцеговине јесте да:

„...су редовни судови јасно образложили свој став да нису надлежни извршавати закључке Служби за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки, будући да је у конкретном случају законом прописано да

извршење, гледе главне ствари, проводи одређени орган управе, па је онда тај орган мјеродаван и за извршење трошкова поступка, насталих тим поводом.“

Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили размотрити жалбене наводе жалитеља, упркос чињеници да је жалитељ користио редовне правне лијекове и да му у том смислу није повријеђено право на приступ суду и правично суђење из члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода. Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су жалбу разматрали искључиво са аспекта неразумно дугог трајања поступка извршења Закључака Служби за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки.

Наиме, из документације доступне у спису предмета произлази да је Служба за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки спорне закључке донијела током 2011. године, те да околност њиховог неизвршења није резултат одређене радње жалитеља, која је допринијела одуговлачењу поступка извршења истих.

Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине наглашавају да извршни поступак, у принципу, не утврђује грађанска права и слободе утврђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и темељних слобода ², јер су та права утврђена у претходном, грађанском поступку. Закључује се и да се право на правичан поступак може гарантовати само при утврђивању грађанских права правних и физичких особа, јер члан 6. Европске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода, у релевантном дијелу, гласи:

„Приликом утврђивања грађанских права и обавеза (...), свако има право на правично суђење“.

Међутим, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине изузетно прихватају и да извршни поступак посматрају кроз одредбе члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода, тј. као дио поступка у којем се утврђује нечије грађанско право, из разлога што постоји неизвршење у разумном законском року или ако неоправданост неизвршења одлуке којом је утврђено постојање права повлачи и поновну повреду тог грађанског права.

Овакво стајалиште, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине заузели су на основу стајалишта Уставног суда Босне и Херцеговине у вези с овим проблемом, који је у низу одлука навео да у случају неизвршења било којег правомоћно утврђеног грађанског права, то право има карактер илузорног права³. Наиме, ако се одлуком правомоћно утврди неко право, а надлежни орган неће да изврши такву одлуку, право на правичан поступак у поступку утврђивања грађанског права би постало беспредметно и без адекватног дејства. Стога, извршење одлуке коју донесе било који орган мора бити проматрано као интегрални дио

² види Одлуку о прихватљивости Комисије за људска права при Уставном суду БиХ, ЦХ /03/ 14010, Махмутбеговић, од 18. јануара 2005. године, тачка 14

³ види Одлуку Уставног суда БиХ, АП-288/03, Лончар, од 17. децембра 2004. године, тачка 27

„суђења“ у смислу члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода⁴.

Поред тога, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине понављају да држава има обавезу да систем извршења пресуда организује тако да он буде ефикасан, како на нивоу права, тако и у пракси, те да држава мора осигурати извршење пресуда без неоправданих одгода⁵

Са аспекта људских права, али и правне сигурности, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине сматрају да право приступа суду не значи само формални приступ суду, односно приступ који би био сам себи сврха, већ напротив значи ефикасан приступ суду и траје све док се не реализира утврђено грађанско право.

Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, имајући у виду све напријед изнесено, а у сврху отклањања уочених повреда људских права заштићених Уставом Босне и Херцеговине и међународним споразумима који чине саставни дио Устава, на основу члана 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а поступајући по жалби Чилић Јерка, као пуномоћника групе ратних војних инвалида, доносе с л ј е д е ћ у:

ПРЕПОРУКУ **премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине**

1. Да без одлагања подузме ефективне мјере у циљу окончања поступка извршења Закључака Службе за бранитеље из домовинског рата, друштвене дјелатности и опћу управу Опћине Љубушки.
2. Да се обавијести Институција омбудсмена за људска права БиХ о реализацији Препоруке и доставе рјешења донесена у складу са овом Препоруком. *Рок за реализацију препоруке износи 30 дана.*

У складу са чланом 33. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.

Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине:

мр sci. Јасминка Џумхур, с.р.

Нивес Јукић, с.р.

др Љубинко Митровић, с.р.

Достављено:

1 х наслову

1х жалитељу

1 х у спис

⁴ види Европски суд за људска права Голдер против Уједињеног Краљевства, пресуда од 7. маја 1974. године, серија А-18, стр. 16-18, ст. 34-36

⁵ види Европски суд за људска права, Фуклев против Украјине, ст. 84, пресуда од 7. јуна 2005. године